

Ordlista

Uppdragskort om Anpassningar och Organ

De här begreppen kan vara bra att ha koll på när man ska göra uppdragskortet om anpassningar och organ

Titta igenom ordlistan och gå igenom de begrepp som du tycker behövs på en nivå som passar din grupp.

Anpassning

Med anpassning menar man att ett djur ändrat sitt beteende eller egenskaper för att fungera bättre i den miljö som den lever i.

Avståndsbedömning

Människan och många andra djur har förmågan att bedöma avstånd. Vi kan det eftersom vi har två framåtriktade ögon med överlappande synfält. Då får vi två bilder som vår hjärna sätter ihop till en tredimensionell bild och vi kan därmed bedöma avståndet.

Balansorgan

Balansorganet sitter i innerörat och består av 3 olika bågar som innehåller sinnesceller och en vätska. När vi rör oss sätts vätskan i rörelse och retar sinnescellerna. Hjärnan tolkar informationen och gör att vi kan hålla balansen.

Blodkärl

Blodet i kroppen flyter fram i små rör som kallas blodkärl. Det största blodkärl heter aortan och börjar vid hjärtat. De allra tunnaste blodkärlen heter kapillärer.

Bröstkorg

Revbenen bildar tillsammans bröstkorgen. Den skyddar till exempel lungorna och hjärtat.

Bäcken

Bäckenet är den stora skålformade ringen av ben som sitter där ryggraden slutar och lårbenen börjar. Höftbenen är del av bäckenet.

Doftämne

Ett doftämne är något som släpper ifrån sig lätta molekyler som sprids i luften och kan fångas upp av sinnescellerna i näsan.

Däggdjur

Däggdjur diar sina ungar och nästan alla däggdjur föder också levande ungar. Däggdjur som lever på land har oftast päls och öron som sticker ut.

Evolution

Evolution är läran om hur allt levande förändras och anpassar sig efter den miljö den befinner sig i. Evolution betyder utveckling. Man brukar säga att Charles Darwin är evolutionsteorins fader.

Färgseende

Människan kan se tre olika färger och alla kombinationerna av dem. Det finns djur som kan se fler färger än så och djur som inte kan se färg alls.

Hornhinna

Hornhinnan är det yttersta lagret på ögat. Hornhinnan är genomskinlig och skyddar ögat från skräp och beröring.

Kapillär

Kapillärerna är de tunnaste blodkärlen i kroppen, det är där blodet kan lämna ifrån sig näringsämnen och syre och ta emot avfallsprodukter.

Koordinationsförmåga

Förmågan att kunna styra över sina rörelser på ett bra sätt.

Korttidsminne eller arbetsminne

I korttidsminnet kan man hålla reda på saker i ungefär 30 sekunder, sedan har man glömt det. En människa kan ha 4-7 saker i sitt korttidsminne.

Kranium

Huvudets skelett på djur och människor kallas kranium. Ibland kallar vi döda människors kranier för döds skallar.

Lever

Levern är ett av kroppens största organ. Levern renar blodet och lagrar viktiga näringsämnen. I levern görs galla som hjälper till att bryta ner fett i maten.

Lungor

Lungorna ser till att kroppen får in syre från luften och ser till att rester som koldioxid och vatten lämnar kroppen.

Magsäck

Magsäcken sitter till vänster i magen och sitter ihop med matstrupen och första delen av tunntarmen. I magsäcken finns magsyra som sönderdelar maten i mindre bitar och dödar en del bakterier.

Matspjälkning

När maten bryts ner på vägen genom kroppen kallas det matspjälkning. Maten delas så att kroppen ska kunna ta upp näringen.

Matstrupe

Matstrupen leder från munnen ner till magsäcken. Maten får hjälp att ta sig ner till magsäcken med hjälp av muskelvävnad som finns runt matstrupen.

Naturligt urval

Ett exempel på naturligt urval är när alla djur inom en art inte kan överleva eftersom det inte finns mat, boplatser och vatten till hur många som helst. Därför kommer några att dö. Det blir ett urval och de som överlever som är bäst anpassade efter den miljö de lever i.

Nervceller finns överallt i kroppen, de fungerar som ett nätverk av ledningar. Information skickas mellan olika delar av kroppen och hjärnan så att du kan känna, lukta, höra, röra dig och se. Signalerna skickas med hjälp av elektricitet och kemiska signalsubstanser.

Njurar

Njurarna renar blodet och ser till att kroppen gör sig av med rester och vätska genom att tillverka kiss.

Näringsämnen

Kroppen behöver näringsämnen för att leva och växa. I maten finns viktiga näringsämnen. Kolhydrater, protein, fett och vitaminer.

Pupill

Pupillen sitter i mitten på ögat och ser svart ut. I själva verket är det en öppning där ljuset kan ta sig in i ögat. Pupillen ändrar storlek beroende på hur mycket ljus ögat behöver släppa in för att kunna se bra.

Reaktionstid

Reaktionstiden är den tid mellan att man förstår att man ska reagera och att man reagerar. Reaktionstiden är olika för olika människor. Den går att träna upp.

Regnbågshinna

Regnbågshinnan är den färgade delen i ögat som finns runt pupillen.

Ryggradsdjur

Ryggradsdjuret har en ryggrad inuti kroppen. Hit hör olika typer av fiskar, fåglar, kräldjur, groddjur och däggdjur.

Sinnesceller

Kroppen tar in impulser utifrån med hjälp av sinnesceller. I huden finns till exempel sinnesceller som kan känna av värme, tryck och smärta. I ögat finns sinnesceller som kan registrera ljus och färg. Sinnescellerna med hjälp av elektriska och kemiska signaler, om skickas genom nerverna till hjärnan eller ryggmägen. När signalen kommer till hjärnan ser den till att vi känner eller ser något.

Synfält

Synfältet är så mycket man kan se åt sidorna, uppåt och nedåt utan att röra ögonen. Synfältet skiljer sig åt mellan olika djur. Det är vanligt att växtätare har ett bredare synfält, medan rovdjuren har ett smalare synfält, men bättre djupseende.

Synnerv

Synnerven leder ut från ögats baksida till hjärnan. Den innehåller ungefär 1000 000 synnerver som tillsammans fångar in synintrycken i ögat på näthinnan.

Tjocktarm

I tjocktarmen bor en massa bakterier som hjälper oss att sönderdela maten ytterligare. Här tas vätska och vitaminer upp. Tjocktarmen är ungefär 1,5 meter lång.

Torso

Torso betyder överkropp.

Tunntarm

Tunntarmen är ungefär 3-5 meter lång hos en människa. Här tas näringsämnen och vitaminer upp från tarmen genom tarmluddet och transporteras ut i kroppen med hjälp av blodet. Tunntarmen sitter ihop med tjocktarmen.

Ändtarm

Ändtarmen är sista delen av tarmkanalen där bajset kommer ut mellan olika delar av kroppen och hjärnan så att du kan känna, lukta, höra, röra dig och se. signalerna skickas med hjälp av elektricitet och kemiska signalsubstanser.